

KS. RYSZARD KAMIŃSKI, Lublin
ZBIGNIEW NARECKI, Lublin

BIBLIOGRAFIA PRAC DOTYCZĄCA ISTOTY I METODY TEOLOGII PASTORALNEJ (1900–1996)

Teologia pastoralna znajduje się nadal w stadium poszukiwań i dyskusji. Ucichły wprowadzić tradycyjne dysputy nad samodzielnością tej dyscypliny oraz jej naukowym i teologicznym charakterem, ale nadal nie ma jednomyślności co do zasady budowania jej koncepcji. Ze względu na charakter praktyczny tej dyscypliny i jej związek z praktyką kościelną czasem twierdzi się, że koncepcja teologii pastoralnej będzie różnicować się w zależności od kontynentu i poddawana będzie dezaktualizacji i przemijaniu czasowemu. Nie oznacza to jednak, iż wczorajsza koncepcja teologii pastoralnej jest błędna dzisiaj i że nie wywiera wpływu na koncepcję teologii pastoralnej na dziś i na jutro. Oznacza to jednak, że dzisiejsza teologia pastoralna nie będzie wystarczająca na jutro, lecz będzie przydatna do opracowania koncepcji pastoralnej na przyszłość. W tym kontekście prezentowana bibliografia może być pomocna w refleksji naukowej nad koncepcją teologii pastoralnej nad dziś i w przyszłości.

Zestaw bibliograficzny prac na temat koncepcji teologii pastoralnej może być pomocą nie tylko dla tych, którzy zajmują się historycznym rozwojem tej dyscypliny teologicznej, ale także dla tych, którzy prowadzą refleksję naukową nad zagadnieniami będącymi przedmiotem materialnym tej dyscypliny oraz szukają w tej nauce zasad dla duszpasterstwa obecnego.

Dla większej przejrzystości, opracowania dotyczące koncepcji teologii pastoralnej podzielone zostały na trzy grupy: podręczniki teologii pastoralnej, artykuły na temat istoty i koncepcji teologii pastoralnej oraz publikacje dotyczące jej metody.

I. PODRĘCZNIKI TEOLOGII PASTORALNEJ

A r n o l d F. K.: *Pastoraltheologische Durchblicke. Das Prinzip des Gott-Menschlichen und der geschichtlichen Weg der Pastoraltheologie*, Freiburg im. Br. 1965. *Beiträge zur Fundierung der Praktischen Theologie als Handlungstheorie*, Düsseldorf 1988.

- B i e m e r G., S i l l e r P.: Grundfragen der Praktischen Theologie, Mainz 1971.
- B i e r n a c k i M.: Teologia pasterska, Warszawa 1911.
- B l a c h n i c k i F.: Teologia pastoralna ogólna, t. 1-2, Lublin 1970-1971.
- B o p p L.: Zwischen Pastoraltheologie und Seelsorgewissenschaft, München 1937.
- B r e u s J.: Theorie des Evangeliums und Pastorale Praxis, Freiburg im Br. 1979.
- C e r i a n i G.: Introduzione alla Teologia Pastorale, Roma 1961.
- C z a p l a P.: Ogólne zasady duszpasterstwa, Włocławek 1961.
- D a i b e r K. F.: Grundriss der Praktischen Theologie als Handlungswissenschaft, München 1977.
- D e l a h a y e K.: Erneuerung der Seelsorgeformen aus der Sicht der frühen Patristik, Freiburg im Br. 1958.
- D ę b i ń s k i K.: Podręcznik praktyczny teologii pasterskiej, t. 1-2, Warszawa 1914.
- D ę b i ń s k i K.: Podręcznik praktyczny teologii pastoralnej, Kraków 1914.
- D o r f m a n n F.: Ausgestaltung der Pastoraltheologie zur Universitätsdisziplin, Wien 1910.
- D u b i e d P. L.: Le pasteur: un interprète de théologie pastorale, Neuchâtel 1990.
- Einführung in die Praktische Theologie, hrsg. von R. Zerfass, N. Greinacher, München 1976.
- F l i c k M., A l s z e g n y Z.: Fondamenti di una antropologia theologica, Firenze 1970.
- F r a n c e s c h i F.: Chiesa di adulti Finalità, contenuti, metodo di un programma pastorale, Roma 1985.
- F u c h s O. [hrsg.]: Theologie und Handeln. Beiträge zur Fundierung der Praktischen Theologie als Handlungstheorie, Düsseldorf 1984.
- F l o r i s t a n C., T a m a y o J. [a cura]: Contepos fundamentales de Pastoral, Madrid 1984.
- F l o r i s t a n C., U s e r o s M.: Theologie de la accion pastoral, Madrid 1968.
- F ü g l i s t e r R.: Die Pastoraltheologie als Universitätsdisziplin, Basel 1951.
- F ü r s t W.: Praktisch-theologische Urteilskraft. Auf dem Weg zu einer symbolisch-kritischen Methode der Praktischen Theologie, München 1986.
- Handbuch der Pastoraltheologie. Praktische Theologie der Kirche in ihrer Gegenwart, hrsg. von F. X. Arnold, F. Klostermann, K. Rahner u. an. Bd. 1-5, Freiburg im Br. 1964-1972.
- H i l t n e r S.: Preface to pastoral theology, New York 1968.
- J o u n g a n A.: Podręcznik teologii pasterskiej, Lwów 1917.
- J ü n g e l E., R a h n e r K., S e i t z M.: Die Praktische Theologie zwischen Wissenschaft und Praxis, München 1968.
- K a k o w s k i A.: Teologia pasterska, Warszawa 1909.
- K a m i ń s k i R.: Wprowadzenie do teologii pastoralnej, Lublin 1992.

- Kirchliche und nichtkirchliche Religiosität Pastoraltheologische Perspektiven zum Phänomen der Distanzierung von der Kirche, hrsg. von L. Bertsch, F. Schlösser, Freiburg im Br., 1978.
- Klostermann F.: Prinzip Gemeinde. Gemeinde als Prinzip der Kirchlichen Lebens und der Pastoraltheologie als der Theologie dieses Lebens, Wien 1965.
- Klostermann F., Müller J.: Pastoraltheologie. Ein entscheidender Teil der josephinischen Studienreform 1977-1979, Wien 1979.
- Krieg C.: Wissenschaft der speziellen Seelenführung, Freiburg im Br. 1904.
- Lämmermann G.: Praktische Theologie als kritische oder als empirisch-funktionale Handlungstheorie? München 1981.
- Lemke H.: Theologie und Praxis annehmender Seelsorge, Stuttgart 1978.
- Liege P. A.: Cours de Théologie Pastorale. Theologie pastorale fondamentale, Paris 1969-1970.
- Lithard V.: Précis de Théologie Pastorale, Paris 1941.
- Marlé R.: La projet de théologie pratique, Paris 1979.
- Mette N.: Theorie der Praxis. Wissenschaftsgeschichtliche und methodologische Untersuchungen zur Theorie-Praxis Problematik innerhalb der praktischen Theologie, Düsseldorf 1978.
- Mette N., Steinkamp H.: Sozialwissenschaften und Praktische Theologie, Düsseldorf 1983.
- Midali M.: Teologia pastorale a practica. Cammino Storico di una riflessione fondante e scientifica, Roma 1985.
- Mietz D.: Die Spannungseinheit von Theorie und Praxis. Theologische Profile, Freiburg im. Br. 1986.
- Müller J.: Pastoraltheologie. Ein Handbuch für Studium und Seelsorge, Graz 1993.
- Noppel C.: Aedificatio Corporis Christi, Freiburg im Br. 1937.
- Nowowiejski A. J.: Pastorologia, Płock 1923.
- Otto G.: Grundlegung der Praktischen Theologie, München 1986.
- Peukert H.: Wissenschaftstheorie-Handlungstheorie-Fundamentale Theologie. Analysen zu Ansatz und Status theologischer Theorienbildung, Düsseldorf 1976.
- Pilch Z.: Nauka pasterzowania, Kielce 1947.
- Praktische Theologie heute, hrsg. von F. Klostermann, R. Zerfass, München 1974.
- Praktisch-theologisches, Handbuch, hrsg. von F. Otto, Stuttgart 1975.
- Praktisches Wörterbuch der Pastoral-Anthropologie. Sorge um den Menschen, Wien 1975.
- Pratique et théologie: volume publié en l'onneur de C. Bridel, Geneve 1989.
- Praxis Ecclesiae. Praktische Theologie als Hermeneutik, Katechetik und Homiletik im Dienste der Kirche, hrsg. von S. Stollberg, München 1970.
- Prophetische Diakonie. Impulse und Modelle für eine zukunftsorientiere Pastoral, hrsg. von H. Erharter u. an., Wien 1977.

- R e g e r F.: Person und Gessellschaft. Zur Problematik der Pastoraltheologie heute, Las Vegas 1978.
- R ö s s l e r D.: Grundriss der Praktischen Theologie, Berlin 1986.
- S c h u b e r t F.: Grundzüge der Pastoraltheologie, Graz 1922.
- S c h u s t e r M.: Die praktische Theologie als wissenschaftliche theologische Lehre über den jetzt aufgegebenen Vollzug der Kirche, Innsbruck 1962.
- S c h ü c h J.: Handbuch der Pastoraltheologie, Innsbruck 1905.
- S e v e s o B.: Edificare la Chiesa. La teologia pastorale e i suoi problemi, Torino 1982.
- T h o r n t o n M.: Pastoral Theology: a Reorientation, London 1958.
- Temi teologico-pastorali. a cura A. Amato, Roma 1977.
- Theorie für Praxis. Beiträge zur Sozialarbeit, Sozialpädagogik und Praktischen Theologie, hrsg. von Katholischen Fachhochschule Mainz, Mainz 1981.
- W e b e r L. M.: Pastorale Impulse. Aufsätze und Vorträge, hrsg. von H. Schild, Freiburg im Br. 1971.
- W e s s P.: Gemeinde Kirche Ort des Glaubens. Die Praxis als Fundament und als Konsequenz der Theologie, Graz 1989.
- W o r o n o w s k i F.: Pastoralna teologia ogólna, Lubaczów 1991.
- W o r o n o w s k i F.: Wprowadzenie do teologii pastoralnej, Lublin 1972.
- W o r o n o w s k i F.: Zarys teologii pastoralnej, t. 1-3, Warszawa 1984-1988.
- Z e r f a s s R., G r e i n a c h e r N. [hrsg.]:: Einführung in die Praktische Theologie, München 1976.
- Z u b e r b i e r A.: Materiały do teorii teologii pastoralnej, Warszawa 1974.
- Z u l e h n e r P. M.: Pastoraltheologie, Bd. 1-4, Düsseldorf 1989-1990.

II. ARTYKUŁY NA TEMAT ISTOTY I KONCEPCJI TEOLOGII PASTORALNEJ

- A r n o l d F. X.: Der geschichtliche Weg theozentrischer Pastoralwissenschaft, „Theologische Quartalschrift”, 129 (1949), s. 13-63, 206-230, 440-471.
- A r n o l d F. X.: Was ist Pastoraltheologie?, „Anima”, 14 (1959), s. 194-198.
- B l a c h n i c k i F.: Chrystus i Duch Św. u początków Kościoła. (Pneumatologiczny wymiar Kościoła i jego konsekwencje pastoralne), „Znak” 1976, nr 260, s. 159-172.
- B l a c h n i c k i F.: Idea Kościoła we współczesnej literaturze teologiczno-pastoralnej, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne”, 4(1971), s. 39-141.
- B l a c h n i c k i F.: Nowa struktura przedmiotu teologii pastoralnej, „Ateneum Kapłańskie”, 60 (1969), s. 436-452.
- B l a c h n i c k i F.: Teologia pastoralna jako teologia żywego Kościoła, „Ateneum Kapłańskie”, 66 (1974), s. 42-51.

- B l a c h n i c k i F.: Wspólnota w Chrystusie jako zasada teologii pastoralnej i duszpasterstwa, „Collectanea Theologica” 39 (1969), f. 2, s. 25-44.
- D e C o n i n c k L.: Les orientations actuelles de la Théologie pastorale, „Nouvelle Revue Théologique”, 76 (1954), s. 134-141.
- D h o o g h e J.: Quelques problèmes posés par le dialogue entre Sociologie et Théologie pastorale, „Social Compass”, 17 (1970), s. 215-229.
- D u d e k W.: Teologia praktyczna – konkretny wyraz świadomości Kościoła, „Ateneum Kapłańskie”, 66 (1974), s. 172-185.
- G o l d b r u n n e r J.: Inkarnation als Prinzip der Pastoraltheologie, w: *Praktische Theologie heute*, hrsg. von F. Klostermann, R. Zerfass, München 1974, s. 132-140.
- G r e i n a c h e r N.: Teologia praktyczna jako krytyczna teoria praktyki Kościoła w społeczeństwie, „Collectanea Theologica”, 61 (1991), f. 2, s. 55-72.
- H a a r s m a F.: Die Soziale Orientierung der Pastoraltheologie im 20 Jahrhundert, w: *Von der Pastoraltheologie zur Praktischen Theologie*, hrsg. E. Weinzierl, G. Griesl, Salzburg 1976, s. 105-119.
- K a m i ń s k i R.: Teoria i praktyka we współczesnej teologii pastoralnej, „Ateneum Kapłańskie”, 76 (1983), s. 261-268.
- K a m i ń s k i R.: Teoria i praktyka we współczesnej teologii pastoralnej, „Wiadomości Diecezjalne Podlaskie”, 1982, nr 8, s. 235-243.
- K a m i ń s k i R.: Teologia pastoralna w okresie posoborowym (1965-1982), „Seminare” 6 (1983), s. 33-64.
- K a m i ń s k i R.: Teologia działania Kościoła jako problem teologii praktycznej, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”, 29 (1982), z. 6, s. 55-67.
- K a m i ń s k i R.: Ujęcie teologii pastoralnej na Zachodzie w okresie posoborowym, „Zeszyty Naukowe KUL”, 26 (1983), z. 3, s. 3-29.
- K r u c i n a J.: Główne kierunki pojmowania teologii pastoralnej, „Colloquium Salutis”, 13 (1981), s. 215-225.
- Lehmann K.: *Das Theorie-Praxis-Problem und die Begründung der Praktischen Theologie*, w: *Praktische Theologie heute*, hrsg. von F. Klostermann, R. Zerfass, München 1974, s. 81-102.
- L i é g e P. A.: Position de la theologie pastorale, „Le Point theologique”, 1971, s. 51-72.
- L i é g e P. A.: Pour une théologie pastorale catéchétique, „Revue des Sciences philosophiques et Théologiques”, 39 (1955), s. 3-17.
- M i d a l i M.: Attuali correnti e progetti di teologia pastorale fondamentale, „Salesianum”, 40 (1978), nr 4, s. 845-900.
- M ü l l e r A.: *Praktische Theologie zwischen Kirche und Gesellschaft*, w: *Praktische Theologie heute*, hrsg. von F. Klostermann, R. Zerfass, München 1974, s. 15-26.
- N e u f e l d T.: *Das Theorie-Praxis*, „Franziskanische Studien”, 61 (1971), s. 210-233.

- P i w o w a r s k i W.: Dwie koncepcje teologii pastoralnej, „Zeszyty Naukowe KUL”, 6 (1963), z. 1, s. 79-89.
- P i w o w a r s k i W.: Eklezjologiczna koncepcja teologii pastoralnej, „Ateneum Kapłańskie”, 58 (1966), s. 300-309.
- P i w o w a r s k i W.: Perspektywa teologiczna a perspektywa socjologiczna w duszpasterstwie, „Chrześcijanin w Świecie”, 1973, nr 6, s. 27-35.
- P i w o w a r s k i W.: Socjologia religii a teologia pastoralna i duszpasterstwo, w: Z badań nad religijnością polską. Studia i materiały, red. W. Piwowarski, W. Zdaniewicz, Poznań 1986, s. 83-89.
- P l u t a W.: Teologia pasterska, „Ateneum Kapłańskie”, 53 (1961), s. 105-113.
- R a h n e r K.: Grundlegung der Pastoraltheologie als praktischer Theologie, w: Handbuch der Pastoraltheologie. Praktische Theologie der Kirche in ihrer Gegenwart, hrsg. von F. X. Arnolf, F. Klostermann, K. Rahner u. an. Bd. I. Freiburg im Br. 1964, s. 115-120.
- S a n c h e z A.: Boletín de Pastoral, „Salamanticensis”, 3 (1956), s. 249-278.
- S c h u s t e r H.: Pastoraltheologie, w: Sacramentum Mundi. Theologisches Lexikon für die Praxis, hrsg. von K. Rahner u. a., Bd. 3, Freiburg im Br. 1969, s. 1061-1066.
- S c h u s t e r H.: Wesen und Aufgabe der Pastoraltheologie als praktische Theologie, w: Handbuch der Pastoraltheologie. Praktische Theologie der Kirche in ihrer Gegenwart, hrsg. von F. X. Arnold, F. Klostermann, K. Rahner u. an., Bd. I. Freiburg im Br. 1964, s. 93-117.
- S c h u s t e r H.: Istota i zadania teologii pastoralnej, „Concilium”, 1965/66, nr 1-10, s. 154-161.
- S p i a z z i R.: Notula de Theologiae Pastoralis natura et ratione, „Angelicum”, 34 (1957), s. 418-422.
- S t e c k W.: Die wissenschaftliche Situation der Praktischen Theologie, w: Von der Pastoraltheologie zur Praktischen Theologie, hrsg. von E. Weinzierl, G. Griesl, Salzburg 1976, s. 142-158.
- S t o n n e r A.: Die Pastoraltheologie als theologische Disziplin, „Anima” 13 (1958), s. 195-204.
- W e i n z i e r l E., G r i e s l G. [hrsg.]: Von der Pastoraltheologie zur Praktischen Theologie. 1774-1974, Salzburg 1976.
- W o r o n o w s k i F.: Istota teologii pastoralnej, w: Rozważania duszpastersko-katechetyczne, Poznań 1967, s. 99-145.
- W o r o n o w s k i F.: Pastoralna teologia parafii, „Rozporządzenia Urzędowe Łomżyńskiej Kurii Diecezjalnej”, 39 (1977), nr 3, s. 18-28.
- W o r o n o w s k i F.: Pojęcie pastoralnej działalności Kościoła i jej teologia, „Rozporządzenia Urzędowe Łomżyńskiej Kurii Diecezjalnej”, 36 (1974), nr 10-11, s. 42-47.

- W o r o n o w s k i F.: Teologia pastoralna, „Studia Teologiczne [Białostockie]” 3 (1985), s. 83-120.
- W o r o n o w s k i F.: Teologia pastoralnej działalności Kościoła, „Ateneum Kapłańskie”, 63 (1972), s. 419-423.
- W o r o n o w s k i F.: Zagadnienie aktualności „teologii pastoralnej”, „Zeszyty Naukowe KUL”, 12 (1969), z. 4, s. 45-54.
- Z e r f a s s R.: Praktische Theologie als Handlungswissenschaft, w: Praktische Theologie heute, hrsg. von F. Klostermann, R. Zerfass, München 1974, s. 164-177.

III. PUBLIKACJE DOTYCZĄCE METODY TEOLOGII PASTORALNEJ

- B l a c h n i c k i F.: Analiza, diagnoza, terapia, „Tygodnik Powszechny”, 1973, nr 10 (1259), s. 2.
- B l a c h n i c k i F.: Problem metody w teologii pastoralnej, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne”, 6 (1973), s. 145-155.
- B ä u m l e r Ch., B i r k G.: Methoden der empirischen Sozialforschung in der Praktischen Theologie, München 1976.
- K a m i Ń s k i R.: Metoda teologii pastoralnej, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”, 37 (1990), z. 6, s. 93-97.
- M a j k a J.: Metodologia nauk teologicznych, Wrocław 1981, s. 284-312.
- M a j k a J.: Teologia praktyczna a socjologia, „Ateneum Kapłańskie”, 66 (1974), s. 256-267.
- M e t t e N.: Das problem der Methode in der Pastoraltheologie, „Pastoraltheologische Informationen”, 1991, H. 2, s. 167-187.
- N i e z n a n s k i E.: Methoden und Methodologiebegriffe in Anwendung auf die Pastoraltheologie, „Pastoraltheologische Informationen”, 1991, H. 2, s. 189-200.
- S p i e g e l Y.: Sozialwissenschaftliche Forschungsmethoden in der Praktischen Theologie, w: Praktische Theologie heute, hrsg. von F. Klostermann, R. Zerfass, München 1974, s. 225-243.
- S c h r ö e r H.: Forschungsmethoden in der Praktischen Theologie, w: Praktische Theologie heute, hrsg. von F. Klostermann, R. Zerfass, München 1974, s. 206-224.
- Z u b e r b i e r A.: Metoda teologii praktycznej, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne”, 15 (1982), s. 59-65.
- Z u l e h n e r P. M.: Inhaltliche und methodische Horizonte für eine gegen wärtige Fundamentalpastoral, w: Theologie und Wandeln. Beiträge zur Fundierung der praktischen Theologie als Handlungstheorie, hrsg. von O. Fuchs, Düsseldorf 1984, s. 13-37.